

องค์กรผู้หญิง และสมาคมสตรีศึกษาแห่งอาเซียนประเทศเกาหลี มีตัวแทนจากประเทศเอเชียเข้าร่วม 8 ประเทศ คือ อินเดีย เกาหลี ไต้หวัน เวียดนาม อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาชนลาว กัมพูชา และฟิลิปปินส์ มีมุมมองที่น่าสนใจ

วิระดา สมสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปาฐกถาในหัวข้อกฎหมายและวิถีปฏิบัติแนวเฟมินิสต์ ตอนหนึ่งว่า กฎหมายและวิถีปฏิบัติการแนวสตรีนิยม หรือเฟมินิสต์ ถูกมองว่าเป็นศัตรูกับการยึดติดวัฒนธรรมด้านกฎหมายของนักอนุรักษ์นิยมมาโดยตลอด โดยบางแห่งมองว่าเฟมินิสต์เป็นลัทธิอุดมการณ์ที่มีความก้าวร้าวต่อสถาบันครอบครัว

อย่างไรก็ตาม นักสตรีนิยมควรจะพยายามทำทฤษฎีเหล่านี้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะเรื่องข้อกฎหมาย ที่ขณะนี้ผู้ชายเป็นใหญ่และมีเงื่อนไขทางสังคมไทยสำคัญ 2 คดีตัวอย่าง

คดีแรก กรณี**พ.วิสุทธิ บุญเกษมสันติ** อดีตสูตินรีแพทย์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีคดีฆาตกรรมของตนเอง กลุ่มเคลื่อนไหวทางด้านสตรีต้องออกมาเรียกร้อง เนื่องจากครั้งแรกคดีนี้ถูกยกฟ้องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยบอกว่ามีหลักฐานไม่เพียงพอ แต่เมื่อมีการเคลื่อนไหว

สังคม-วัฒนธรรม

รัตรึงปกปิด ความรุนแรง ในครอบครัว

มองผิวเผินพื้นที่ของผู้หญิงเอเชียในโลกทศวรรษที่ 21 ดูเหมือนว่าจะกว้างขวางและเสรีขึ้น แต่ทว่านัยแห่งความเป็นจริงแล้ว นักสตรีนิยมหรือที่เรียกกันว่า “เฟมินิสต์” เอเชียยังมองต่าง และสะท้อนข้อมูลภาพสตรีเอเชียไว้ได้อย่างเด่นชัด

จากการประชุมนานาชาติหัวข้อ “สุขภาพผู้หญิงภายใต้เงื้อมมือกฎหมายและวัฒนธรรม” จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับแผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศ

ของทางกลุ่มสตรีนิยมก็ทำให้ศาลรับฟ้องและตัดสินให้**พ.วิสุทธิ** รับโทษในที่สุด

อีกรายหนึ่งเป็น**อาจารย์ที่มีหน้ามีตาทางสังคม** ได้ใช้ไม้กอล์ฟทำร้ายภรรยาตนเองจนเสียชีวิต ซึ่งศาลได้ตัดสินลงโทษ แต่ให้รอลงอาญาและทำงานรับใช้สังคม 50 ชั่วโมง อีกทั้งยังมีการระบุว่าไม้กอล์ฟไม่ถึงเป็นอาวุธ ทำยที่สุดคดีถึงชั้นอุทธรณ์และฎีกา

ก็ยังยืนตามคำพิพากษาเดิมอยู่

กฤตยา อาชวนิจกุล อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดเผยรายงานการสำรวจระดับชาติเรื่องพฤติกรรมทางเพศ เมื่อปี 2549 ว่า หนึ่งใน

ห้าของหญิงไทยรวมทุกกลุ่มอาชีพ มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่ตนเองไม่สมัครใจ ที่น่าตกใจคือ สัดส่วนนี้สูงมากใน

กลุ่มเด็กอายุ 10-14 ปี พบ 46% ส่วนการสำรวจ

เรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่พบว่า 44% ของหญิงไทยที่มีคู่ หรือเคยมีคู่ เคยถูกระทำรุนแรงทางกายหรือทางเพศโดยคู่ของตน โดยกลุ่มผู้ที่ประสบความรุนแรงทางเพศจากคู่ (29%) นั้น 20% รายงานว่า ยอมมีเพศสัมพันธ์ทั้งที่ไม่ต้องการเพราะกลัว 6% ถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ และ 3% ถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ในทำที่ผู้หญิงรู้สึกรังเกียจ

ที่น่าสนใจคือ การรายงานข่าวและบทความเรื่องเพศในประเทศไทยช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2541-2550) จาก 17,529 ข่าวพบว่าสัดส่วนข่าวข่มขืนสูงสุดถึง 38% รองลงมาคือ ความรุนแรง 26% ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นอีกปัญหาหลักของสังคม แต่ด้วยวัฒนธรรม และกฎหมายทำให้ผู้หญิงต้องคอยปิดบังซ่อนเร้น และอดทนรับสภาพกับภัยใกล้ตัว การจัดประชุมนานาชาติครั้งนี้นอกจากจะเปิดมิติใหม่ของความรุนแรงที่เกิดขึ้นจริงในสังคมผู้หญิงเอเชียแล้ว ยังเป็นเวทีแห่งการเรียนรู้วิธีตั้งรับ และต่อสู้จากกรณีศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านด้วย

สุวรรณา สถาอนันท์ ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า ในประเทศไทยจะไม่เคยมีการจดสถิติความรุนแรงในครอบครัวอย่างเป็นระบบตามกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถสืบค้นข้อมูล กระทั่งลงลึกไปถึงต้นตอของปัญหาเพื่อหาข้ออธิบายในการแก้ไขได้แล้ว สังคมและวัฒนธรรมยังเป็นกรอบ “รัตรึง” ให้ปกปิดความรุนแรงภายในบ้าน เพราะมองว่าเป็นเพียงเรื่องกระทบกระทั่งในครอบครัว

“เมื่อผู้หญิงถูกสามีทำร้ายร่างกาย เมื่อไปโรงพยาบาลแพทย์จะบันทึกว่า ‘แผลถูกของมีคม’ เมื่อผู้หญิงไปสถานีตำรวจ ตำรวจแนะนำว่า อย่าแจ้งความเลย ‘ลั่นกับพินยอมกระทบกัน’ แต่สังคมลืมไปว่า พินกระทบลั่นเลือดไหลและลึ้มคิดไปว่าใครเป็นลั่นใครเป็นพิน ฉะนั้นสังคมจำเป็นต้องก้าวข้ามความเข้าใจที่ว่า การสนับสนุนด้านสุขภาพของผู้หญิงหมายถึงเพียงกระบวนการทางการแพทย์ โดยต้องหันมาสนใจ ‘วัฒนธรรม’ และ ‘กฎหมาย’ ในฐานะที่เป็นแนวปฏิบัติ

และกฎเกณฑ์ที่ข้อบังคับที่มีผลต่อปัญหาเรื่องเพศวิถี เพศภาวะ และสุขภาพของผู้หญิงอย่างมีนัยสำคัญ”

เรณู แอดด้า ตัวแทนจากประเทศอินเดีย อภิปรายเรื่องสุขภาพผู้หญิงและวัฒนธรรมประสปรการณ์จากประเทศอินเดียว่า กฎหมายสำคัญในอินเดียมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมที่ฝังรากลึก เช่น การมีพิธีกรรมเผาหญิงมายจนทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิสตรี แต่สิ่งที่องค์กรผู้หญิงในอินเดียประสบความสำเร็จก็คือการต่อสู้ให้มีการปฏิรูประบบกฎหมายเรื่องสิทธิสตรี ผู้พิพากษาหญิงสามารถเลือกสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของตัวเองว่าต้องการตั้งครรภ์หรือไม่ และกรณีที่เกิดหญิงอินเดียถูกข่มขืนเมื่อนำกระบวนการพิจารณาคดีขึ้นสู่ศาล ศาลพิจารณาให้ยกฟ้องตำรวจที่ข่มขืนเด็ก โดยให้เหตุผลว่าเด็กไม่ได้ร้องขอความช่วยเหลือ ซึ่งกรณีนี้เป็นประเด็นรุนแรงมากทำให้นักเคลื่อนไหวสิทธิสตรีต้องเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมาย

ไวฮอง ลิน ตัวแทนจากประเทศไต้หวัน กล่าวว่า เรื่องเพศภาวะในจีน มีคำถามเรื่องบรรทัดฐานทางจริยธรรม โดยวัฒนธรรมจีนลัทธิขงจื้อมีอิทธิพลต่อคน เช่น การกำหนดบทบาทหญิงชายว่า ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะต้องอยู่ห่างจากผู้ชายแม้กระทั่งพี่ชายของตัวเอง ก็จะอยู่ในห้องเดียวกันและนั่งเสื่อผืนเดียวกันไม่ได้ มีหลายกรณีการฟ้องร้องจากความเชื่อนี้ เช่น มีชายคนหนึ่งยืมโคมไฟจากบ้านเพื่อน แต่เพื่อนไม่อยู่ ภรรยาเพื่อนนำโคมไฟมาให้แทน และมีลัทธิสัทกัน หญิงคนนั้นอับอายจนต้องฆ่าตัวตายในที่สุด และกฎหมายก็ยังตัดสินให้ประหารชีวิตชายคนดังกล่าวด้วย

ยูนิเซฟ เปิดเผยสถิติผู้หญิงอายุระหว่าง 15-49 ปี จาก 69 ประเทศทั่วโลกตั้งแต่ปี 2544-2551 เชื่อว่าสามที่ห้าที่ทุบตีหรือทำร้ายภรรยาไม่ผิด โดยค่าเฉลี่ยของผู้หญิงเอเชียใน 7 ประเทศพบว่า “ผู้หญิงเอเชียรวม 41% เชื่อว่า การถูกสามีทุบตีเป็นเรื่องรับได้” โดยสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีสถิติสูงสุดอยู่ที่ 81.2% เวียดนาม 63.8% อินเดีย 54.4% กัมพูชา 55.2% อินโดนีเซีย 24.8% ฟิลิปปินส์ 24.1% เนปาล 23.2% ขณะที่ประเทศไทยยังไร้ระบบจัดเก็บข้อมูลทั้งในเชิงของกฎหมายจากตำรวจ และเชิงสุขภาพจากแพทย์ผู้รักษา

ทำให้สังคมไทยไม่ตระหนักถึงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ส่งผลให้แนวทางการแก้ไขปัญหาทำได้ไม่ครบทุกมิติทางสังคม ■